

זמן עלות השחר לשיטת רבינו הזקן

1 פסחים צג, ב – צד, א

מתני', איזו היא דרך רחוקה מן המודיעים ולחוץ וכמדתה לכל רוח דברי רבי עקיבא. גמ', אמר עולא מן המודיעים לירושלים חמשה עשר מילין הויא. סבר לה כי הא דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן כמה מהלך אדם ביום עשרה פרסאות מעלות השחר ועד הנץ החמה חמשת מילין, משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים חמשת מילין, פשו לה תלתין ... אמר רבא שיתא אלפי פרסי הוי עלמא וסומכא דרקיעא אלפא פרסי ... מיתבי רבי יהודה אומר עוביו של רקיע אחד מעשרה ביום, תדע כמה מהלך אדם בינוני ביום עשר פרסאות ומעלות השחר עד הנץ החמה ארבעת מילין משקיעת החמה ועד צאת הכוכבים ארבעת מילין נמצאת עוביו של רקיע אחד מעשרה ביום. תיובתא דרבא תיובתא דעולא תיובתא. לימא תיהוי תיובתא דר' יוחנן אמר לך אנא ביממא הוא דאמרי ורבנן הוא דקא טעו דקא חשבן דקדמא וחשוכא.

2 פירוש המשניות לרמב"ם ברכות א, א

ועמוד השחר הוא האור הנוצץ בפאת מזרח קודם עלות השמש בכדי שעה וחומש שעה.

3 פירוש המשניות להרמב"ם פסחים פ"ג מ"ב

ושיעורו כדי שיהלך אדם ברגליו הליכה בינונית מיל אחד, והוא שיעור מן הזמן שהוא שני חומשי שעה.

4 סדר הכנסת שבת

בכדי חומש שעה וחצי חומש משעות השוות (שהן כ"ד במעת לעת והן י"ח מינוטין) אחר השקיעה האמתית בימים השונים שהם ימי ניסן ותשרי בארץ ישראל ואז הוא ודאי לילה ... דעת ר"ת וסיעתו שעד כדי הילוך ג' מילין ורביע, שהוא קרוב לשעה בינונית אחר השקיעה, הוא יום גמור, ואח"כ מתחיל בין השמשות דר' יהודה, והוא כדי הילוך ג' רבעי מיל, שאז הוא זמן צאת הכוכבים ולילה ודאי, כמארז"ל שמשקיעת החמה עד צאת הכוכבים הוא כדי הילוך ד' מילין ... שיעור ד' מילין מהשקיעה עד צאת הכוכבים שבדברי רז"ל בגמרא מבואר שם בפירוש בגמרא שהוא שיעור אחד ממש כשיעור ד' מילין שמן עמוד השחר עד נץ החמה.

5 שוע"ר סי' קפד ס"ג

שיעורו עד כדי הילוך ד' מילין שהוא שיעור שעה וחומש.

6 שוע"ר סי' תנט ס"ו

י שיעור מיל הוא רביעית שעה וחלק עשרים, שהרי אמרו חכמים מהלך אדם בינוני ביום בינוני דהיינו בימי ניסן ותשרי שהיום והלילה שוין הוא ארבעים מיל, והיום י"ב שעות תחלק הי"ב שעות לארבעים מיל יגיע לכל מיל רביעית שעה וחלק עשרים משעה ... ויש חולקין על זה ואומרים ששיעור מיל הוא שני חומשי שעה, לפי שיש אומרים שימי ניסן ותשרי שאדם יכול להלך בהם ארבעים מיל מעמוד השחר עד צאת הכוכבים ... ומהנץ החמה עד שקיעתה אין אדם יכול להלך כי אם שלשים מיל, אם כן מגיע לכל מיל שני חומשי שעה ... ולענין הלכה העיקר כסברא האחרונה. ומכל מקום יש להחמיר כסברא הראשונה אם אין שם הפסד מרובה.

7 שו"ע סי' תקסד

כל תענית שאוכלים בו בלילה בין צבור בין יחיד הרי זה אוכל ושותה עד שיעלה עמוד השחר. והוא שלא ישן (שינת קבע), אבל אם ישן (שינת קבע) אינו חוזר ואוכל ולא שותה, אלא אם כן התנה לאכול או לשתות.

8 קצות השלחן סוף ח"ג, בהערות לסדר הכנסת שבת

קרוב לשעה בינונית: אע"פ שמבואר מדברי אדמו"ר לעיל דג' רבעי מיל הוא ח"י מינוטין, ולפי חשבון זה ג' מילין ורביע הוא שעה וח"י מינוט, מ"מ כתב כאן שהוא קרוב לשעה בינונית, שכן הוא לשיטת הרב"י שמביא אותו בזה, דהרב"י בהל' שבת פסק כר"ת ואיהו ס"ל דשיעור מיל הוא ח"י מינוט.

9 שערי ציון סעיף לז

זמן עלות השחר בארץ ישראל, י"א 72 מינוט לפני נץ החמה, וי"א 90 מינוט לפני הנץ בימים השונים בניסן ותשרי, וי"א 2 שעות לפני הנץ בימים השונים, וכן עיקר. וצריך להחמיר לכתחלה ככל הדיעות.

10 נספח ללוח השנה, ע"י הרב ברוך נאה

זמן עלות השחר לדעת אדמו"ר הזקן זצוקללה"ה נבג"מ זיע"א הוא 120 דק לפני הנץ החמה (כמבואר בדבריו בכ"מ). שיעור זה מדוייק רק בתקופת ניסן ותשרי. בתקופת השנה האחרות חלים שינויים.

11 זמני היום בברוקלין – עשרה בטבת תשע"ג

נץ החמה: 7: 17. עלות השחר לפי חשבון 72 דקות: 5: 49. עלות השחר לפי חשבון 120 דקות (לערך): 4: 50.